

REPUBLICA MOLDOVA

Raionul Rezina

Primăria Comunei Trifești

PLAN LOCAL DE ACȚIUNI

Comuna Trifești, Raionul Rezina

Perioada de implementare: 2025 – 2030

Elaborat de:

Echipa tehnică AO Oikumena,

în colaborare cu Echipa Primăriei Comunei Trifești

Aprobat de:

Consiliul Local Trifești

Hotărârea nr. ____ / ____ _____ 2025

PLAN LOCAL DE ACȚIUNI

Comuna Trifești, Raionul Rezina

Notă: Planul Local de Acțiuni pentru comuna Trifești este un document flexibil, care se poate adapta și completa pe măsură ce intervin schimbări în contextul local, regional și național. Implicarea permanentă a tuturor actorilor locali și accesarea resurselor financiare adecvate vor asigura o implementare de succes a măsurilor propuse.

PREFAȚĂ

Trifești este un sat din Raionul Rezina, Republica Moldova, singura localitate a comunei omonime.

Prezentul Plan Local de Acțiuni (PLA) pentru comuna Trifești din raionul Rezina urmărește să ofere un cadru strategic, coerent și participativ pentru dezvoltarea durabilă a localității. Prin analizarea resurselor naturale, a situației socio-economice și a infrastructurii, documentul propune măsuri practice care să asigure echilibrul între prosperitatea economică și conservarea mediului, crescând în același timp calitatea vieții locuitorilor.

ACRONIME & ABREVIERI

- **ADMA** – Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii
- **AIPA** – Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură
- **BERD** – Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
- **EE** – Eficiență energetică
- **FAO** – Food and Agriculture Organization (Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură)
- **FEN** – Fondul Ecologic Național
- **GEFF** – Programul de Finanțare a Economiei Verzi
- **GIS** – Geographic Information System (Sistem Informațional Geografic)
- **GIZ** – Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (Agenția Germană pentru Cooperare Internațională)
- **IFAD** – Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
- **IPCC** – Intergovernmental Panel on Climate Change (Grupul Interguvernamental privind Schimbările Climatice)
- **LCC** – Land Capability Classification (Clasificarea capacității terenurilor)
- **LDN** – Land Degradation Neutrality (Neutralitatea degradării terenurilor)
- **MAC-P** – Agricultura Competitivă în Moldova
- **MAME** – Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol
- **MDT** – Managementul Durabil al Terenurilor
- **ONG** – Organizație non-guvernamentală
- **PDSISM** – Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică

- **PFP** – Perdele Forestiere de Protecție
- **PNDR** – Programul Național de Dezvoltare Rurală
- **PNERP** – Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor
- **PNUD** – Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
- **SDG** – Sustainable Development Goals (Obiective de Dezvoltare Durabilă)
- **TRTP** – Programul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale”
- **UCIP IFAD** – Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor IFAD
- **UE** – Uniunea Europeană

LISTĂ TABELE

1. **Tabelul din secțiunea 4.2. "Măsuri propuse, rezultate preconizate, indicatori de monitorizare și evaluare, instituții responsabile, surse de finanțare"**

LISTĂ FIGURI

1. **Harta „Sub-tipuri de sol”**
2. **Harta „Conținutul de nisip (0-5 cm)”**
3. **Harta „Conținutul de praf (0-5 cm)”**
4. **Harta „Conținutul de argilă (0-5 cm)”**
5. **Harta „Stocuri de carbon (0-30 cm)”**
6. **Ponderea categoriilor de utilizare a terenurilor**
7. **Harta „Acoperirea terenurilor”**
8. **Harta „Eroziunea solului”**
9. **Plan – schiță a PFP-urilor din perimetrul comunei**

CUPRINS

PREFAȚĂ	1
ACRONIME & ABREVIERI	1
LISTĂ TABELE	2
LISTĂ FIGURI	2
1. INTRODUCERE	4
2. SITUAȚIA ACTUALĂ	4
2.1. Relieful, clima și apele	4
2.2. Resursele naturale.....	5
2.2.1. Solurile	5
2.2.2. Fond forestier.....	7
2.2.3. Resurse minerale.....	7
2.2.4. Resurse energetice.....	7
2.3. Acoperirea și utilizarea terenurilor	7
2.4. Populația, așezările și infrastructura	9
2.5. Protecția mediului	10
2.5.1. Managementul deșeurilor	10
2.5.2. Biodiversitatea	10
2.5.3. Perdele Forestiere de Protecție (PFP)	10
2.6. Hazarduri naturale	12
2.6.1. Eroziunea solului.....	12
3. OPORTUNITĂȚI ȘI CONSTRÂNGERI	13
3.1. Oportunități de dezvoltare.....	13
3.2. Constrângeri de dezvoltare.....	14
3.3. Scenarii de dezvoltare	14
3.3.1. Scenariul 1: Dezvoltare agricolă intensivă	14
3.3.2. Scenariul 2: Dezvoltare ecologică și turistică.....	14
3.3.3. Scenariul 3: Dezvoltare mixtă (agricultură sustenabilă + infrastructură modernizată) ...	15
4. OPȚIUNI DE DEZVOLTARE	15
4.1. Pretabilitatea unor culturi agricole și scheme de rotație a culturilor	15
4.2. Măsuri propuse, rezultate preconizate, indicatori de monitorizare și evaluare, instituții responsabile, surse de finanțare	16
5. COMUNICARE ȘI SENSIBILIZARE	24
5.1. Obiectivele strategiei de comunicare	24
5.2. Mesaje-cheie.....	25
5.3. Public-țintă	26
5.4. Canale de comunicare.....	27
5.5. Activități propuse.....	29
6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	31
BIBLIOGRAFIE	31
ANEXE	31

1. INTRODUCERE

Comuna Trifești se situează în raionul Rezina, într-o zonă caracterizată de resurse agricole valoroase și tradiții culturale bogate. Obiectivul principal al acestui document este de a oferi autorităților locale, organizațiilor neguvernamentale, investitorilor și locuitorilor o viziune unitară asupra pașilor necesari pentru a sprijini dezvoltarea armonioasă și sustenabilă a comunei.

Obiective specifice:

- Evaluarea situației fizico-geografice, socio-economice și de mediu a comunei;
- Identificarea principalelor probleme și oportunități de dezvoltare;
- Propunerea unor măsuri concrete pentru protecția mediului și creșterea competitivității economice;
- Implicarea activă a comunității și a factorilor de decizie în procesele de consultare și implementare.

2. SITUAȚIA ACTUALĂ

2.1. Relieful, clima și apele

Relieful. Comuna Trifești se află într-o zonă colinară, cu altitudinea minimă 129,4 m, maximă 330,8 m (amplitudine altitudinală ~201,4 m). Panta medie a terenului este de ~6,4°, cu porțiuni abrupte (panta maximă ~24,7°). Expoziția medie a versanților este de ~207,1° (sud-vestică). Relieful comunei este domol, dominat de dealuri cu versanți blânzi. Pantele medii de aproape 11% și orientarea predominantă spre sud-vest sporesc vulnerabilitatea la eroziune fără lucrări de conservare a solului. În porțiunile de teren mai favorabile (joase, cu soluri negre), agricultura este diversificată (porumb, floarea-soarelui), pe când suprafețele mai înclinate se dedică pășunatului și plantațiilor de pomi fructiferi. Morfometric, comuna are un altitudinal mediu în jur de 230 m și o amplitudine a reliefului de ~201 m, indicând prezența unor văi adânci intercalate cu podișuri și platouri domoale. Prin urmare, lucrările de prevenire a eroziunii și întreținerea breșelor verzi de pe versanți sunt esențiale pentru protejarea solului și a infrastructurii agricole.

Clima. Localitatea are un climat temperat-continental, cu ierni reci (-0,93°C, min. -22°C) și veri călduroase (peste 21°C, max. 36°C). Primăverile și toamnele au temperaturi medii între 10-11°C. Precipitațiile medii iarna sunt de 140 mm, iar anual variază între 480-590 mm, cu minime sub 440 mm în anii secetoși și maxime de peste 640 mm în anii ploioși. În viitorul apropiat, temperaturile vor crește cu 1,5-2°C, iar precipitațiile vor deveni mai neregulate.

Surse de apă. Comuna beneficiază de prezența râului Cogâlnic, afluent al Răutului, cu doi afluenți provizorii. Pe teritoriul comunei sunt amenajate 7 iazuri mici, utilizate pentru irigații și pescuit. Suprafața totală ocupată de lacuri este 19 ha. De asemenea, rezervele subterane de apă pot fi utilizate pentru consumul domestic, dar calitatea lor variază în funcție de adâncime și locație. Este necesară implementarea unor sisteme de filtrare și monitorizare pentru a asigura siguranța apei potabile. Din cauza creșterii evaporării (cca 0,9 m³ de pe fiecare m² de apă) în viitorul apropiat resursele de apă se vor micșora.

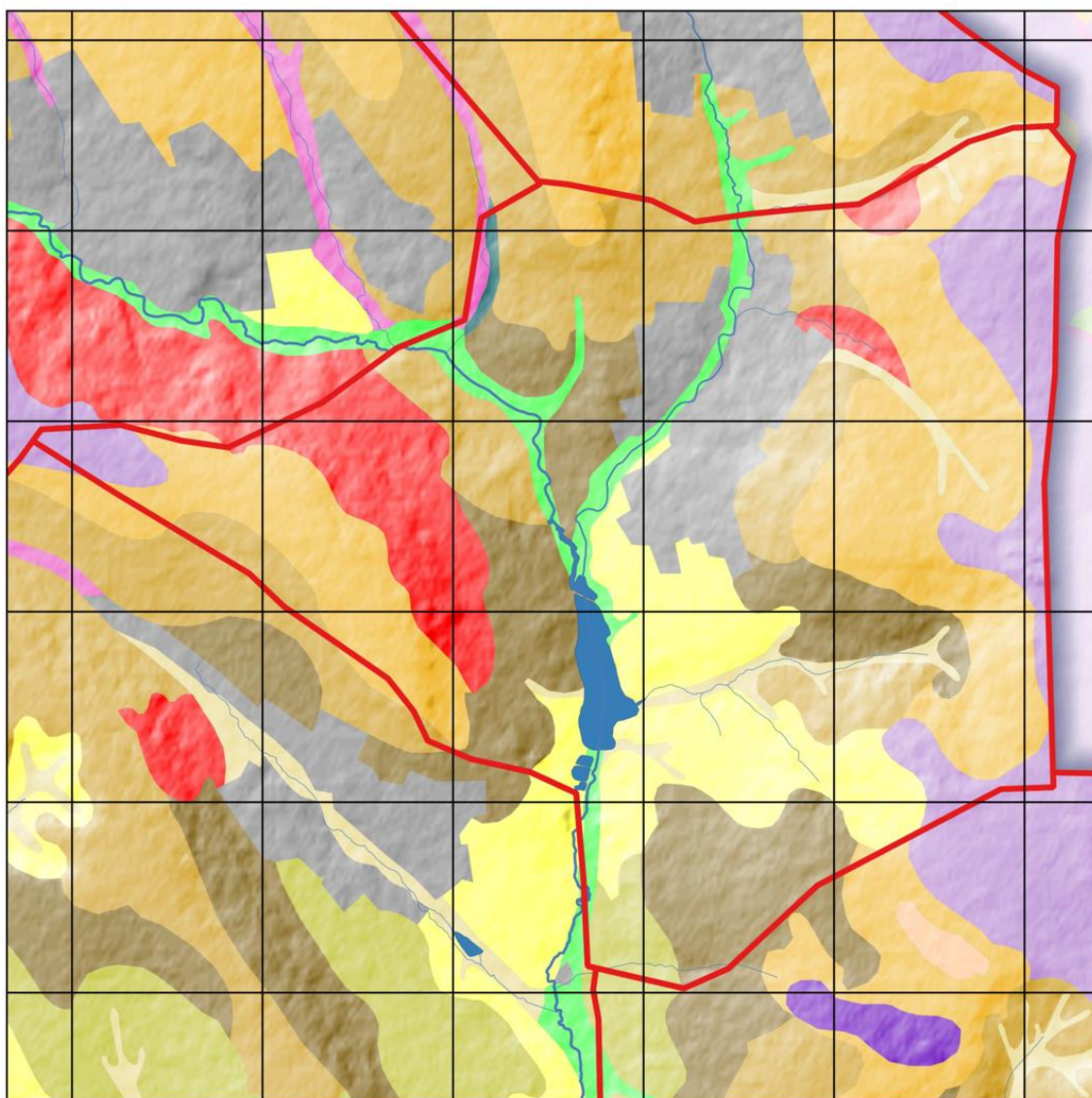
2.2. Resursele naturale

2.2.1. Solurile

Cernoziomurile sunt solurile dominante pe teritoriul comunei, asigurând cea mai mare parte a suprafeței, în timp ce solurile brune de pădure ocupă doar sectoare limitate.

Predomină cernoziomurile, recunoscute pentru fertilitate ridicată. În absența rotației culturilor și a practicilor de conservare, fertilitatea solului poate scădea, iar eroziunea poate crește. Din totalul terenurilor, 862 ha au fost supuse expertizei pedologice. Nota medie ponderată de bonitate este de 50 de puncte.

Sub-tipuri de sol - Comuna Trifești

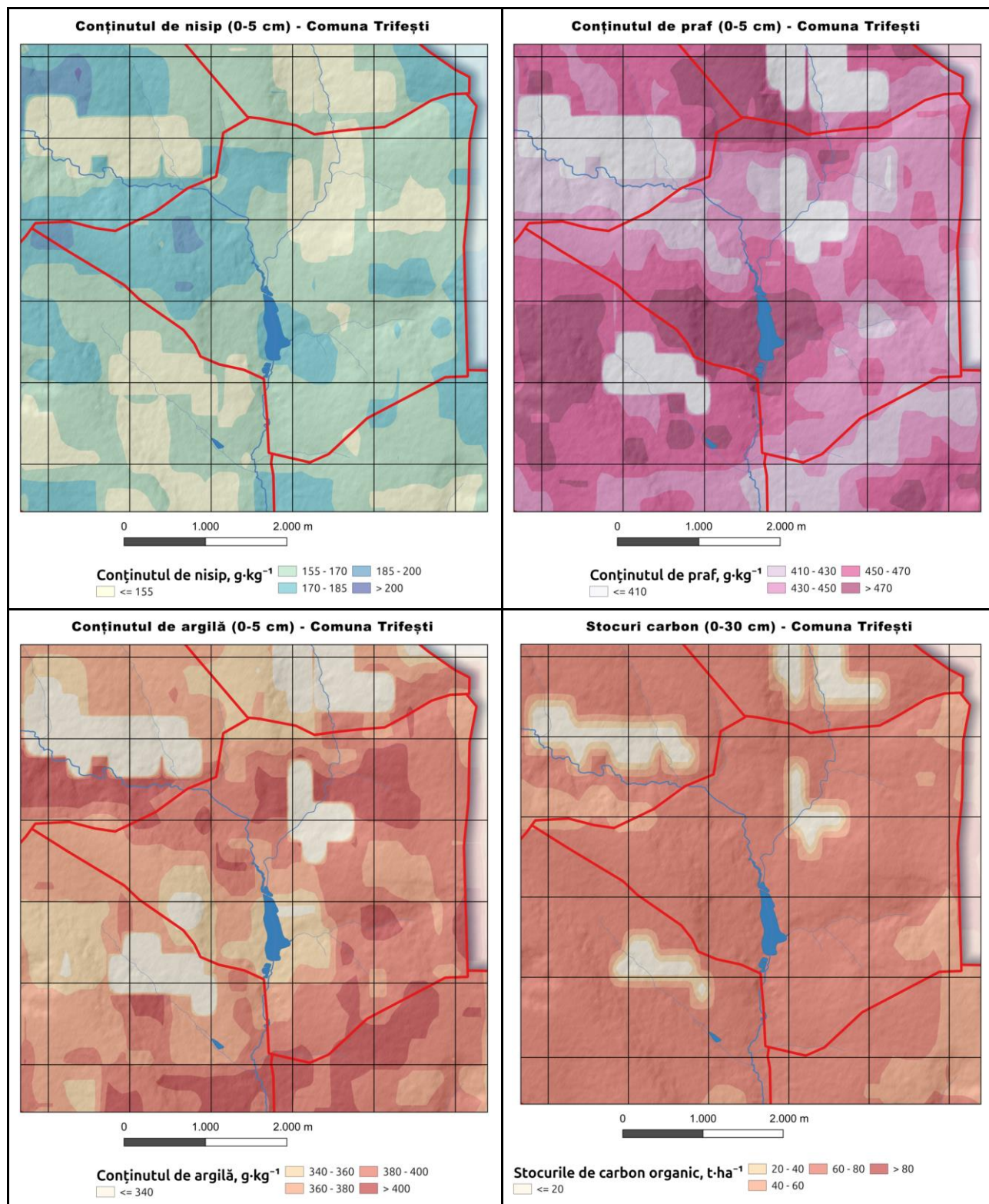

0 1.000 2.000 m

Sub-tipuri de sol

Alunecări de teren active	Cernoziom levigat	Sol cenușiu molic
Cernoziom argiloiluvial	Cernoziom obișnuit	Sol cernoziomoid tipic
Cernoziom carbonatic	Cernoziom tipic	Sol deluvial ocric
	Ravene	
	Sol aluvial molic	

Solurile din această comună au o textură luto-argiloasă, cu circa 39% argilă, 45% praf (silt) și 17% nisip. Conținutul ridicat de argilă asigură o bună capacitate de reținere a apei și a substanțelor nutritive, deși drenajul poate deveni mai lent în perioadele cu precipitații abundente. Conținutul de carbon organic este moderat (~6.4%), sugerând o fertilitate bună, care însă poate fi îmbunătățită în continuare prin aport de materie organică. În ansamblu, solul are un potențial agricol ridicat, însă este importantă aplicarea unor practici durabile de gestionare pentru a preveni degradarea pe termen lung.

Conținutul mediu de carbon organic în stratul 0–5 cm este 45.2 g/kg, scăzând la 21.1 g/kg în stratul 5–15 cm și la 19.2 g/kg în stratul 15–30 cm. La adâncimi mai mari, conținutul continuă să descrească: 16.3 g/kg la 30–60 cm, 11.1 g/kg la 60–100 cm și 8.0 g/kg în stratul 100–200 cm. Stocul total de carbon organic până la 30 cm adâncime este de ~62.2 t/ha. Diferența dintre straturile superficiale și cele profunde este foarte pronunțată, conținutul de carbon scăzând de peste 6 ori de la suprafață la 2 m.

Din aceste terenuri analizate, 707 hectare prezintă un anumit grad de eroziune. Mai exact, 132 ha sunt erodate puternic (15,3% din terenurile expertizate), 277 ha sunt afectate moderat, iar 298 ha manifestă o formă slabă de degradare, necesitând intervenții de protecție și stabilizare.

2.2.2. Fond forestier

Suprafețele împădurite sunt limitate, dar esențiale pentru menținerea biodiversității și protecția împotriva eroziunii. Reîmpăduririle și perdelele forestiere au un rol important în stabilizarea terenurilor. Satul Trifești deține o suprafață totală de 1.294 hectare, din care 637,8 ha sunt terenuri arabile și 84,7 ha pășuni. Vegetația forestieră ocupă 296,01 hectare, distribuite astfel: 150,24 ha în proprietate publică a statului, 58,08 ha în proprietatea publică a UAT, și 87,69 ha în proprietate privată. Dintre acestea, 6 hectare sunt reprezentate de fâșii forestiere de protecție, exclusiv în proprietatea publică a administrației locale.

2.2.3. Resurse minerale

La nivel local, există depozite modeste de nisip și argilă pentru construcții, a căror exploatare trebuie reglementată strict pentru a nu afecta mediul.

2.2.4. Resurse energetice

Nu există rezerve fosile, însă potențialul pentru energie regenerabilă (solar, eolian) poate fi valorificat în zonele cu expunere bună la soare și vânt.

2.3. Acoperirea și utilizarea terenurilor

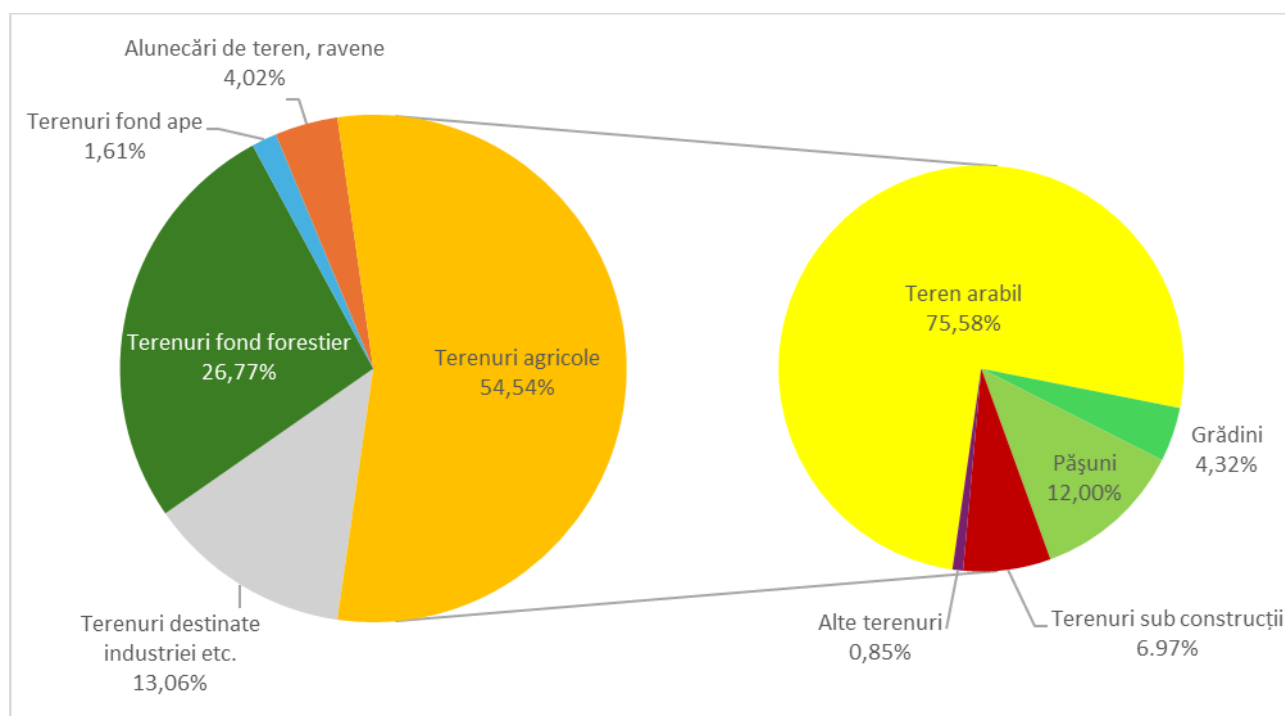
Comuna Trifești se distinge printr-o distribuție a terenurilor mai echilibrată decât în alte localități rurale, cu o pondere semnificativă atât a terenurilor agricole, cât și a fondului forestier.

Terenurile agricole ocupă 54,54% din suprafața totală, ceea ce indică o activitate agricolă importantă, dar nu exclusivă. În cadrul acestei categorii, terenurile arabile domină cu 75,58%, ceea ce confirmă orientarea prioritară către culturile de câmp. Totodată, pășunile (12,00%) și grădinile (4,32%) completează structura agricolă, susținând atât activități zootehnice, cât și horticulturale. Lipsa plantațiilor pomicele este notabilă, sugerând o nișă agricolă nevalorificată în prezent. Terenurile sub construcții (6,97%) oferă spații pentru locuințe, infrastructură socială și administrativă.

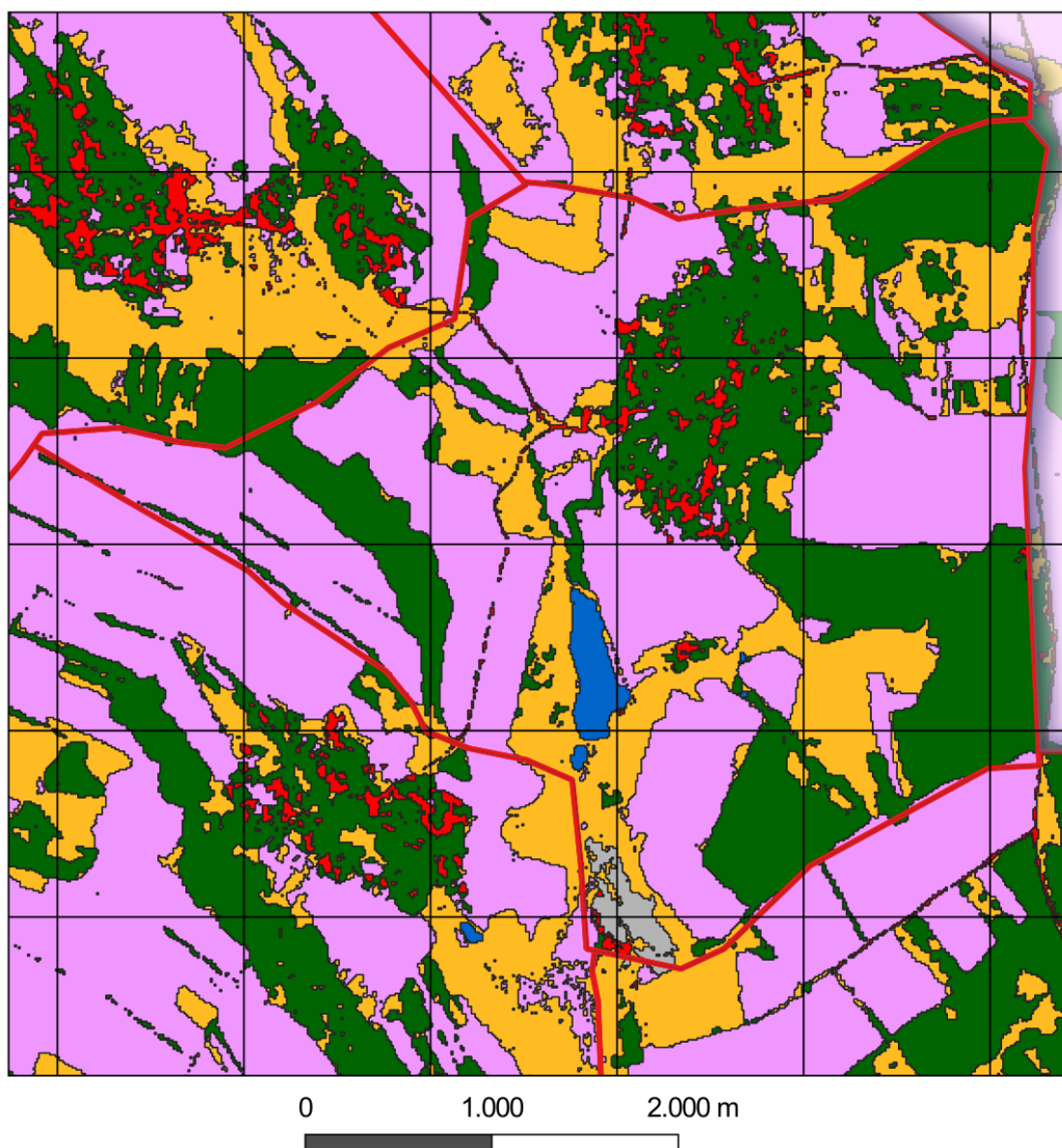
O particularitate a comunei este prezența puternică a fondului forestier (26,77%), ceea ce oferă nu doar protecție ecologică, ci și potențial pentru exploatare durabilă sau activități complementare, cum ar fi turismul verde. De asemenea, terenurile destinate industriei, transporturilor și altor obiective economice ocupă 13,06%, ceea ce reflectă un grad de dezvoltare locală peste media rurală, cu potențial economic diversificat.

Prezența terenurilor din fondul apelor (1,61%) și a alunecărilor de teren și ravenelor (4,02%) indică și o componentă naturală semnificativă, care impune o atenție specială în gestionarea teritoriului. Alte terenuri (0,85%) completează această structură, fiind probabil zone cu funcțiuni temporare sau mixte.

Ponderea categoriilor de utilizare a terenurilor

Acoperirea terenurilor - Comuna Trifești

Categorii de terenuri		
Vegetație arboricolă	Terenuri agricole	Bazine acvatice permanente
Pajiști	Terenuri construite	Zone umede înnierbate
	Teren gol/vegetație rară	

2.4. Populația, așezările și infrastructura

Populația. Conform datelor de recensământ, populația comunei Trifești a scăzut de la 847 de locuitori în 2004 la 699 de locuitori în 2014. Până în 2024, populația a continuat să se reducă, ajungând la 554 de locuitori, acest declin fiind influențat de migrația populației spre centre urbane și de scăderea natalității în mediul rural. Structura demografică este îmbătrânită, în contextul migrării tinerilor către orașe sau în străinătate. Majoritatea localnicilor sunt implicați în agricultură și creșterea animalelor.

Așezările. Satele din comună au un caracter tradițional, cu gospodării individuale și curți întinse, în care se practică agricultura de subsistență sau semi-intensivă. Există un interes crescut pentru modernizarea locuințelor și îmbunătățirea condițiilor de trai.

Infrastructura.

- Drumuri: Starea drumurilor variază de la unele porțiuni asfaltate la drumuri pietruite. Investițiile în reparații și modernizare sunt prioritare pentru a facilita transportul și accesul la piețe.
- Rețele de apă și canalizare: Lipsa canalizării și a unei rețele publice de apă afectează calitatea vieții. Gospodăriile se bazează pe fântâni și sisteme individuale de drenaj.
- Energie și telecomunicații: Alimentarea cu energie electrică este stabilă, dar pot apărea fluctuații în zonele îndepărtate. Accesul la internet și telefonie mobilă s-a îmbunătățit, însă mai persistă zone cu semnal limitat.

2.5. Protecția mediului

2.5.1. Managementul deșeurilor

Sistemul de colectare și eliminare a deșeurilor este rudimentar, multe gospodării recurgând la depozitarea necontrolată sau la arderea deșeurilor. Este necesară amenajarea unor centre de colectare și conștientizarea populației privind reciclarea.

2.5.2. Biodiversitatea

Fragmentarea habitatelor din cauza activităților umane (defrișări, extinderea terenurilor agricole) și practicilor nesustenabile influențează negativ biodiversitatea locală. Crearea de coridoare ecologice și reîmpădurirea terenurilor marginale ar putea ajuta la refacerea ecosistemelor. În acest context, intervențiile silvice propuse pe o suprafață totală de 7,67 hectare contribuie direct la restabilirea conectivității ecologice și la consolidarea funcției de protecție a fâșiilor forestiere existente. Prin refacerea perdelelor degradate și îmbunătățirea stării de sănătate a vegetației, aceste măsuri vor sprijini menținerea biodiversității și vor crește reziliența terenurilor agricole în fața factorilor climatici extremi.

2.5.3. Perdele Forestiere de Protecție (PFP)

Pe teritoriul localității au fost inventariate 8 perdele forestiere de protecție, cu o suprafață totală vectorizată de 6,44 hectare. Din punct de vedere funcțional, 5 dintre acestea sunt în stare bună, iar 3 au funcționalitate medie. Patru perdele forestiere prezintă un grad de uscăre slab, iar celelalte patru nu prezintă semne evidente de degradare sau infestare.

Compoziția vegetației lemnoase din aceste fâșii include predominant specii valoroase precum nucul, cireșul, paltinul, stejarul și salcâmul. O singură perdea este alcătuită exclusiv din nuc (monodominant), în timp ce o alta este compusă doar din coacăz și lemn câinesc, fără arbori de talie mare. Vegetația arbustivă este reprezentată de lemn câinesc, măceș, coacăz și păducel, cu o prezență masivă a măceșului în trei perdele (100% dominant).

Din punct de vedere structural, două perdele au un singur rând, cinci au câte două rânduri, iar una este constituită exclusiv din subarboret. Lățimea fâșiilor variază între 2 și 10 metri, în funcție de amplasare și compoziție.

Pentru restabilirea funcționalității ecologice și protecției eficiente a terenurilor agricole, au fost identificate și propuse o serie de intervenții silvotehnice adaptate stării actuale a fâșiilor forestiere. Aceste lucrări vizează atât refacerea integrală a unor perdele forestiere, cât și îmbunătățirea stării de sănătate și dezvoltare a vegetației existente.

- Reconstrucție ecologică în două fâșii forestiere, pe o suprafață totală de 1,91 hectare, reprezintă una dintre cele mai importante măsuri. Aceasta presupune înlocuirea totală sau parțială a speciilor existente, în special în cazul celor slab dezvoltate sau necorespunzătoare (cum ar fi vegetația exclusiv arbustivă sau monodominantă de specii cu valoare ecologică scăzută), cu arbori de talie mare, adaptabili la condițiile ecologice locale. În cazul Trifeștiului, este preferabil de optat pentru stejarul pedunculat (*Quercus robur*), o specie autohtonă, valoroasă atât din punct de vedere ecologic, cât și pentru capacitatea sa de a forma structuri forestiere stabile și rezistente în timp. Reconstrucția ecologică presupune lucrări pregătitoare (degajare, scarificare), plantarea puieților și protejarea acestora în primii ani de la instalare.
- Îngrijirea subarboretului, pe 1,23 hectare, în două fâșii forestiere, are ca obiectiv principal menținerea unui echilibru între stratul arbustiv și cel arboreal. Aceste lucrări constau în eliminarea speciilor invazive sau a celor care concurează excesiv cu arborii principali, reducerea densității excesive și crearea de condiții optime pentru regenerarea naturală a speciilor valoroase. Intervenția contribuie totodată la îmbunătățirea accesului luminii în zona de subarboret, esențială pentru dezvoltarea puieților.
- Tăierile de igienă, realizate pe 2,53 hectare în trei perdele forestiere, sunt esențiale pentru eliminarea arborilor uscați, bolnavi sau căzuți. Acești arbori pot deveni focare de infecție sau habitat pentru dăunători, afectând sănătatea generală a perdelei forestiere. Lucrarea urmărește menținerea unei structuri forestiere echilibrate, reducerea riscului de propagare a bolilor și susținerea dezvoltării arborilor sănătoși. Tăierile se realizează selectiv, cu protejarea exemplarelor valoroase și a regenerării naturale existente.
- Lucrările de igienizare, desfășurate pe 2 hectare în trei fâșii forestiere, includ curățarea manuală sau mecanizată a resturilor vegetale, a vegetației moarte, a lăstarilor ruptți, precum și îndepărtarea plantelor erbacee și lemnoase excesive. Aceste intervenții contribuie la reducerea riscului de incendii, la crearea unui mediu favorabil pentru regenerarea naturală și la îmbunătățirea esteticii și accesibilității plantațiilor forestiere. Igienizarea este recomandată în special în fâșiile cu densitate mare de subarboret sau în care s-au acumulat resturi vegetale în exces.

Împreună, aceste lucrări vizează creșterea eficienței perdelelor forestiere în protejarea terenurilor agricole împotriva eroziunii, în stabilizarea versanților și în ameliorarea microclimatului agricol local. Intervențiile sunt planificate gradual, în funcție de accesibilitate și prioritățile ecologice ale fiecărei perdele.

Informațiile privind structura detaliată a perdelelor, hărțile tehnologice, precum și cheltuielile estimate pentru implementarea acestor măsuri sunt prezentate în tabelele anexate documentului.

În prezent, cele 6,44 hectare de fâșii forestiere de protecție ocupă aproximativ 0,84% din suprafața totală a terenurilor agricole (722,5 ha). Conform recomandărilor standard privind protecția solurilor, este necesară atingerea unui prag de 4% acoperire cu perdele forestiere din suprafața terenurilor arabile. În cazul Trifeștiului, acest obiectiv înseamnă un total de 25,51 hectare de fâșii necesare, raportat la 637,8 ha de teren arabil.

Astfel, pentru a asigura un nivel eficient de protecție antierozională și climatică, este necesară extinderea cu încă aproximativ 19 hectare de perdele forestiere. Implementarea acestor măsuri ar contribui la stabilizarea versanților, protecția solurilor agricole și ameliorarea regimului hidric și microclimatic, mai ales în contextul schimbărilor climatice tot mai frecvente și accentuate.

2.6. Hazarduri naturale

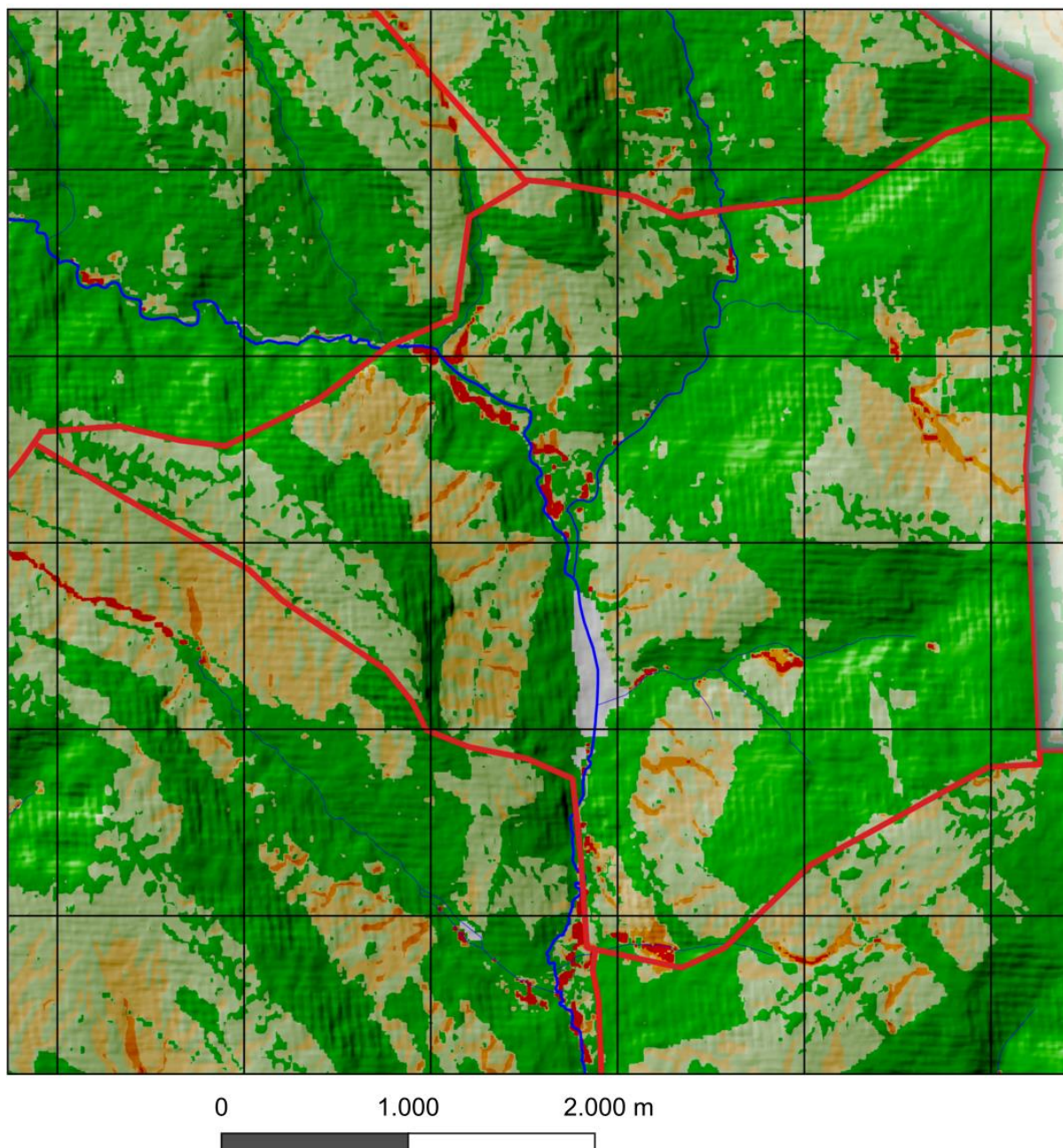
Eroziunea solului, alunecările de teren și secetele sunt pericole frecvente, care pot fi intensificate de schimbările climatice. Măsurile de adaptare (irigații, tehnici agricole durabile) sunt esențiale pentru reducerea vulnerabilității.

2.6.1. Eroziunea solului

La nivelul comunei Trifești, eroziunea anuală a solului cauzată de apă este de aproximativ 247 tone, una dintre cele mai mici valori înregistrate în cadrul acestui set de comune. Această eroziune redusă indică faptul că degradarea solului prin șiroiri și spălare este minimă în această localitate. Probabil, relieful relativ lin și prezența unei bune acoperiri vegetale sau a unor practici agricole prudente ajută la menținerea acestor pierderi de sol la un nivel foarte scăzut.

Cu toate acestea, intensitatea medie a eroziunii este destul de mare (~2,6 tone/ha/an), comparabilă cu a multor comune mai afectate. Aceasta semnalează că solurile de pe terenurile în pantă din Trifești sunt supuse unui proces de eroziune semnificativ, dar aria acestor terenuri fiind restrânsă, pierderea totală rămâne limitată. Cel mai sever fenomen local atestat este o pierdere de ~530 tone/ha într-un an, indicând apariția unor șiroiri sau ravene importante pe un versant izolat. Absența unor valori mai mari sugerează că, deși există pante cu probleme, nu se întâlnesc fenomene extreme generalizate. Pentru agricultură, efectele unei asemenea eroziuni reduse sunt nesemnificative în prezent, solul arabil păstrându-și în mare parte capacitatea productivă. Cu toate acestea, prevenirea oricărei creșteri a eroziunii trebuie să rămână o prioritate. Continuarea eforturilor de conservare a solului este esențială, fie că este vorba de menținerea rotației culturilor, de practicarea agriculturii cu lucrări minime sau de extinderea suprafețelor împădurite de protecție. Prin menținerea acestor măsuri, comuna Trifești își va putea proteja în continuare terenurile agricole și fertilitatea solurilor.

Eroziunea solului - Comuna Trifești

3. OPORTUNITĂȚI ȘI CONSTRÂNGERI

3.1. Oportunități de dezvoltare

1. **Agricultură modernă.** Solurile fertile permit randamente ridicate dacă se adoptă tehnologii avansate de irigare, mecanizare și asociere în cooperative.
2. **Turism rural și ecologic.** Peisajele colinare și tradițiile culturale pot fi valorificate prin pensiuni rurale, evenimente gastronomice și trasee tematice.

3. **Energie regenerabilă.** Exploatarea potențialului solar și eolian ar reduce costurile și dependența energetică, contribuind la protecția mediului.
4. **Acces la finanțări.** Programele europene și naționale pentru dezvoltare rurală oferă posibilități de finanțare a proiectelor de infrastructură, agricultură sustenabilă și turism.

3.2. Constrângeri de dezvoltare

1. **Migrația forței de muncă tinere.** Numărul redus de tineri calificați limitează activitățile inovatoare și crearea de noi afaceri.
2. **Infrastructură deficitară.** Drumurile și rețelele de utilități necesită investiții majore. Lipsa serviciilor de salubritate centralizate scade atractivitatea zonei pentru investiții.
3. **Resurse financiare locale reduse.** Bugetul local nu poate susține singur proiecte mari de dezvoltare, fiind necesară cofinanțarea externă.
4. **Practicile agricole nesustenabile.** Utilizarea excesivă a pesticidelor, lipsa rotației culturilor și defrișările sporadice pot duce la degradarea solului și afectarea calității apei.

3.3. Scenarii de dezvoltare

3.3.1. Scenariul 1: Dezvoltare agricolă intensivă

Obiective:

- Creșterea productivității prin mecanizare, soiuri performante, extinderea irigațiilor.
- Asocierea fermierilor în cooperative pentru a îmbunătăți negocierile cu furnizorii și accesul la piețe.
- Dezvoltarea de centre locale pentru colectarea și procesarea produselor agricole.

Riscuri:

- Creșterea presiunii asupra resurselor de apă și sol în absența măsurilor de conservare.
- Investiții inițiale mari și necesitatea unor competențe tehnice avansate.

3.3.2. Scenariul 2: Dezvoltare ecologică și turistică

Obiective:

- Promovarea agriculturii ecologice, cu rotația culturilor și fertilizanți naturali.
- Dezvoltarea infrastructurii turistice: pensiuni rurale, trasee tematice, evenimente culturale și gastronomice.
- Protejarea resurselor naturale prin reîmpădurire și crearea unor coridoare ecologice.

Riscuri:

- Necesită investiții în formarea antreprenorilor (management, marketing).
- Turismul depinde de infrastructura locală și promovarea eficientă a zonei.

3.3.3. Scenariul 3: Dezvoltare mixtă (agricultură sustenabilă + infrastructură modernizată)

Obiective:

- Modernizarea treptată a drumurilor, a sistemelor de apă-canal și de salubritate.
- Introducerea tehnologiilor agricole durabile (rotații de culturi, fertilizanți organici, perdele forestiere).
- Crearea de micro-platforme de procesare a produselor locale (fructe, legume, lactate), împreună cu inițiative turistice moderate.

Riscuri:

- Necesarul de coordonare ridicat între autoritățile locale, fermieri, ONG-uri și investitori.
- Necesită un cadru de finanțare stabil și planificare pe termen mediu-lung.

4. OPȚIUNI DE DEZVOLTARE

4.1. Pretabilitatea unor culturi agricole și scheme de rotație a culturilor

În urma evaluării multicriteriale a terenurilor agricole din cele 32 de comune studiate (situate în raioanele Orhei, Rezina și Șoldănești), s-au identificat diferențe semnificative în potrivirea diferitelor culturi și folosințe ale terenului. Per ansamblu, **cerealele de toamnă** (în special grâul și orzul) prezintă cea mai mare pretabilitate, având cele mai extinse suprafețe de teren clasificate drept potrivite sau foarte potrivite pentru aceste culturi. **Culturile prășitoare de primăvară** precum porumbul și floarea-soarelui au, dimpotrivă, o extindere mult mai redusă a terenurilor cu favorabilitate ridicată, fiind în general limitate de factori climatici și edafici. Conform studiilor în domeniu, **principalii factori limitativi** ai productivității agricole în această regiune sunt deficitul de precipitații în perioada de vegetație, regimul termic, panta terenului și proprietățile solului (porozitate, conținut de humus, textură etc.). Aceste constrângeri explică de ce **speciile sensibile la secetă sau la îngheț** (de exemplu, vița-de-vie, piersicul) au un indice de pretabilitate foarte scăzut în majoritatea comunelor, în timp ce **plantele mai rezistente** (grâul, orzul, lucerna) reușesc să valorifice mai bine condițiile locale. Totodată, pe terenurile cu pantă accentuată sau soluri slab dezvoltate, **utilizările permanente** (pășuni și fânețe) reprezintă opțiunea optimă, aceste suprafețe fiind mai potrivite pentru pajiști naturale decât pentru culturi intensive. În continuare este prezentată analiza detaliată pentru fiecare comună, evidențiind culturile cu pretabilitate ridicată, zonele propice și recomandările privind culturile ce ar trebui evitate.

Comuna Trifești se evidențiază printr-o pretabilitate relativ bună pentru **grâu** (~47,3% din suprafață adecvată), ceea ce o plasează printre comunele cu potențial ridicat pentru cereale. De asemenea, se remarcă un procent semnificativ de teren cu aptitudini de **pășune** (~18,7%), indicând că zone întinse – probabil cele mai deluroase – sunt cel mai bine utilizate pentru creșterea animalelor și nu pentru culturi intensive. **Prunul** (~16,7%) și **orzul** (~9,4%) prezintă pretabilitate moderată, ceea ce sugerează că livezile de prun pot fi dezvoltate în anumite subzone, iar orzul poate completa rotația pe terenurile unde grâul este cultivat. Pe terenurile care permit, s-ar putea încerca și **cireșul** sau **prunul** (după cum s-a menționat). În privința culturilor nereușite, **vița-de-vie** este practic exclusă (adaptabilitate foarte slabă, indice sub 20), iar **cartoful** și **piersicul** de asemenea **nu sunt indicate** (ambele având nevoie de condiții pe care solurile și clima din Trifești nu le oferă suficient).

Schema de rotație recomandată (4-5 ani)

1. Anul I – Grâu de toamnă: cultură de bază, bine adaptată condițiilor locale.
2. Anul II – Orz de toamnă: alternanță cerealieră pentru diversificare.
3. Anul III – Floarea-soarelui (unde este potrivit): cultură tehnică ce rupe ciclul cerealier.
4. Anii IV–V – Lucernă: leguminoasă perenă ce refertilizează solul și oferă furaje de calitate.

Proporții și categorii de utilizare a terenului

- Culturi principale: grâu, orz, lucernă (în proporții variabile, adaptate analizei de pretabilitate).
- Culturi secundare: soia, mazăre sau alte leguminoase pe suprafețe mici.
- Pajiști permanente: pe terenurile marginale, în special în pantă.
- Livezi/pomi: doar pe microzone favorabile (prun, cireș), dacă sunt identificate.

Principii agronomice moderne aplicate

Rotația include diversificarea culturilor, alternanța cerealelor cu leguminoase și plante tehnice, evitarea monoculturii și utilizarea pajiștilor pe terenurile sensibile. Lucerna are rol ameliorator, fixând azotul și refăcând fertilitatea solului.

Culturi nerecomandate

Se vor evita culturile cu pretabilitate foarte scăzută, precum vița-de-vie, piersicul, cartoful sau porumbul extensiv, deoarece nu oferă randamente stabile și sunt vulnerabile la condițiile pedoclimatice locale.

4.2. Măsurile propuse, rezultate preconizate, indicatori de monitorizare și evaluare, instituții responsabile, surse de finanțare

Progresul general privind realizarea obiectivelor **Planului Local de Acțiuni Comuna Trifești, Raionul Rezina** va fi apreciat în baza următorilor indicatori:

Acțiuni	Indicator de progres	Ținta ce urmează a fi atinsă în anul 2030	Cost estimativ	Surse de finanțare
1.1. Extinderea suprafeței fâșiilor forestiere de protecție	Suprafață fâșii forestiere (ha)	+19 ha	~63.300 lei/ha	▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.2. Plantarea și/sau conservarea vegetației riverane	Suprafață restaurată (ha)	32 ha	4.500-16.000 lei/ha	▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.3. Promovarea culturilor energetice și utilizarea resurselor de	Cantitate biomasă utilizată (tone) ▪ Creșterea	35 ha	Dezvoltarea culturilor energetice: 20.000 - 25.000 lei pe	▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR). ▪ Planul Național „Construim Moldova

biomasă forestieră reziduală	ponderii energiei regenerabile în consumul final de energie		hectar în primul an Colectarea și procesarea biomasei forestiere: 200 și 350 lei pe tonă.	Europeană”, Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Moldova
1.4. Reconstrucția ecologică a pădurilor afectate de uscăre și alți factori vătămători sau necorespunzătoare sub raport structural-funcțional	<ul style="list-style-type: none"> Suprafață reconstruită (ha) 	173 ha	1.500 - 2.000 lei pe hectar	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.5. Reabilitarea fâșiilor forestiere de protecție a terenurilor agricole	<ul style="list-style-type: none"> Suprafață reconstruită (ha) 	6,44 ha	22 000 – 35 000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027; Proiectul GEF8 (FAO) perioada 2026-2030. Proiectul de Reziliență Rurală (PRR) – UCIP IFAD Proiectul „Dezvoltarea Sectorului Forestier Comunal în Moldova” – Fondul BioCarbon
1.6. Protecția pădurilor prin combaterea adecvată a dăunătorilor și bolilor (metode biologice de combatere etc.) și a pășunatului în păduri	<ul style="list-style-type: none"> Rapoarte anuale Număr de intervenții 	346,27 ha	Tratamente chimice: 1.000 la 5.000 lei/ha. Tratamente biologice: 1.500 și 3.000 lei/ha. Tratamente mecanice: 3.000–4.000 lei/ha.	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
1.7. Monitorizarea stării de sănătate a pădurilor și a solurilor forestiere	<ul style="list-style-type: none"> Rapoarte anuale Numărul de studii efectuate Procentul de păduri monitorizate anual. Numărul de probe de sol și vegetație analizate 	346,27 ha	2.000 lei/ha anual	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul de granturi post-investiționale destinate managementului durabil al terenurilor este parte integrantă a Proiectului Agricultură Competitivă (MAC-P). Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027

1.8. Prevenirea și limitarea incendiilor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studii de caz ▪ Suprafața pădurilor protejată împotriva incendiilor (ha) 	346,27 ha	4.650 lei și 13.900 lei pe an	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027 Proiectul „EU4 Moldova Rezilientă – Stat Sigur, Comunități Puternice”
1.9. Îmbunătățirea sistemului de monitorizare și observare a acțiunii factorilor biotici și abiotici destabilizatori	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Număr de sisteme implementate ▪ Procentajul de păduri monitorizate 	346,27 ha	13.500 lei pe an	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027
2.1 Aplicarea măsurilor hidrotehnice și fito-ameliorative pe terenurile agricole afectate de ravene	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața terenurilor afectate de ravene pe care s-au aplicat măsuri hidrotehnice și fito-ameliorative (ha) 	5 ha	165–310 mii lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Proiectul "Îmbunătățirea capacităților pentru transformarea zonei rurale" (TRTP) ▪ Proiectul Băncii Mondiale "Agricultura Competitivă în Moldova" (MACP) Proiectul „Sprijin de urgență pentru producătorii agricoli în contextul crizei socio-economice și energetice” FAO și a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)
2.2 Extinderea terenurilor irigate	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața terenurilor irigate (ha) 	+14 ha	60.000 - 180.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, buget local, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) Granturi oferite de UCIP IFAD
2.3 Implementarea culturilor agricole cu un consum redus de apă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața cultivată cu culturi agricole cu consum redus de apă (ha) ▪ Reducerea consumului de apă pentru irigare (%) ▪ Numărul de ferme adoptând tehnici de irigare eficiente și culturi rezistente la secetă ▪ Eficiența utilizării apei în agricultura 	247 ha	71.000 - 123.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Buget de stat, buget local, fonduri externe, parteneriate public-private. ▪ Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii (ADMA): Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME). Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM). ▪ Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA). ▪ Programul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)” finanțat de Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (IFAD). ▪ Proiecte internaționale și parteneriate Proiectul „Sprijin de urgență pentru producătorii agricoli în contextul crizei socio-economice și energetice” FAO și a Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)

	respectivă (litri apă pe kilogram de produs)			
2.4 Reducerea suprafeței de terenuri degradate	<ul style="list-style-type: none"> Prevenire a și combatere a eroziunii solului, ha 	-70 ha	10.000 - 20.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Fonduri externe, Organizații internaționale și agenții de dezvoltare, Fonduri private și investiții. Programul de îmbunătățiri funciare 2021-2025. Programul Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (PNERP) pentru perioada 2023-2032 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia pentru perioada 2023-2027 Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)
2.5 Reducerea suprafeței terenurilor puternic erodate	<ul style="list-style-type: none"> Prevenire a și combatere a eroziunii solului, ha 	-20 ha	64,2 mii lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Proiectul Băncii Mondiale "Agricultura Competitivă în Moldova" (MACP). Subvenții pentru lucrările de îmbunătățiri funciare și protecția solului de la AIPA. Programul de îmbunătățiri funciare 2021-2025
2.6 Conversia terenurilor arabile de pe pante (cu un anumit grad de degradare) în păduri	<ul style="list-style-type: none"> Numărul de hectare de terenuri arabile de pe pante care au fost convertite în păduri 	3,5 ha	9.500 – 13.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat și local; AIPA, Programul de Granturi pentru Managementul Durabil al Terenurilor. FEN, Fonduri externe
2.7 Creșterea cantității de reziduuri vegetale pe suprafața solului care îmbunătățește e agregarea și astfel reduce tendința de formare a crustei, lucrările minime ale solului și sistemul fără lucrări.	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea cantității de reziduuri vegetale aplicate pe sol pentru a îmbunătăți agregarea solului. Reducere a formării crustei pe sol. 	71 ha	7.000 - 11.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, buget local, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (MDT) Programul de granturi pentru facilitarea accesului la piețele de desfacere pentru agricultori
2.8 Măsurile de management pentru reducerea pierderilor de carbon din sol	<ul style="list-style-type: none"> Reducerea emisiilor de CO₂ Creșterea conținutului de materie organică Îmbunătățirea biodiversității solului 	14 ha	33.000 - 70.000 lei/an	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat și fonduri internaționale Programul de Finanțare a Economiei Verzi (GEFF) al Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) Programul AgreeCarbon

2.9 Măsurile de management pentru ameliorarea terenurilor sărăturate	<ul style="list-style-type: none"> Recuperarea și îmbunătățirea capacității solului afectat de sare, ha 	21 ha	12.000 - 23.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul de Granturi pentru Managementul Durabil al Terenurilor (MDT), (UCIMPA) <p>Subvenții pentru Lucrări de Îmbunătățiri Funciare și Protecția Solului, și Programul de Subvenționare a Investițiilor în Tehnica și Echipamentele Agricole (AIPA)</p>
2.10 Măsurile de management pentru prevenirea degradării prin destructurare și crustificare	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața totală de teren agricol protejată împotriva eroziunii, ha 	7 ha	35.000 – 55.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Programul de Granturi pentru Managementul Durabil al Terenurilor (MDT) <p>Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA)</p>
2.11 Măsurile pentru prevenirea degradării solului prin compactare	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor afectate de compactare, ha 	4 ha	1.250 - 3.300 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Buget de stat, fonduri externe, parteneriate public-private. Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA), subvenții și Programul de granturi post-investiționale "Managementul Durabil al Terenurilor" (MDT). <p>Proiectul "Agricultura Competitivă în Moldova" (MAC-P)</p>
2.12 Măsurile de management pentru prevenirea și combaterea poluării solului	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor erodate reabilitate, ha 	353 ha	15.000 – 25.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Surse externe. Proiectul „Suport pentru implementarea Acordului de Asociere” (EU4Environment) Proiectul „Consolidarea rezilienței comunităților vulnerabile la schimbările climatice” (PNUD) <p>Proiectul „Reducerea Degradării Solurilor și Managementul Durabil al Pajiștilor” (FAO, PNUD, Ministerul Agriculturii)</p>
2.13 Măsurile de management pentru prevenirea și combaterea pierderii de nutrienți în sol	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor protejate de eroziune și degradare a solului, ha 	353 ha	3.000 - 5.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Surse externe. Proiectul „Suport pentru implementarea Acordului de Asociere” (EU4Environment) Proiectul „Consolidarea rezilienței comunităților vulnerabile la schimbările climatice” (PNUD) <p>Proiectul „Reducerea Degradării Solurilor și Managementul Durabil al Pajiștilor” (FAO, PNUD, Ministerul Agriculturii)</p>
2.14 Amendarea solurilor acide și alcaline	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor ameliorate, ha 	1 ha	1.300 - 3.200 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Surse externe. Subvențiile AIPA (Agenția pentru Intervenții și Plăți în Agricultură) Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) Fondul Ecologic Național <p>EU Neighbourhood Instrument</p>
2.15 Proiectarea și executarea amenajărilor antierozionale pentru anii 2025-2030	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața de teren protejată, ha 	14 ha	70.500-161.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, Surse externe. MAC-P (Managementul Agriculturii și Conservarea Solului) - Banca Mondială și PNUD <p>Programul Interreg NEXT România-Republica Moldova 2021-2027 – UE</p>

2.16 Modificarea categoriei de folosință a terenurilor	<ul style="list-style-type: none"> Conduc la modificarea albedoului la nivel local și eliminarea unor gaze cu efect de seră 	7 ha	21.000 - 60.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Programul de granturi post-investiționale "Managementul durabil al terenurilor", AIPA
2.17 Reabilitarea terenurilor degradate antropice (exploatări miniere, depuneri de reziduuri, poluate cu hidrocarburi, metale grele etc) și împădurire	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața de teren reabilitată, ha 	1 ha	17.000 - 40.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) <p>Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (MDT)</p>
2.18 Amenajare a pajiștilor	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața pajiștilor amenajate, ha 	84,7 ha	5.000 - 12.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) <p>Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (MDT)</p>
3.1 Stimularea financiară privind procesul de consolidare a terenurilor mici, parcelate	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața terenurilor consolidate, ha 	7 ha	6.000–15.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Subvenții pentru lucrări de îmbunătățiri funciare, ameliorare și protecție a solului. Proiectului „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) <p>Stimularea consolidării terenurilor agricole, AIPA</p>
3.2 Promovarea bunelor practici agricole pentru prevenirea și combaterea degradării solului și a pierderilor de nutrienți	<ul style="list-style-type: none"> Numărul de fermieri care implementează tehnologii și practici durabile de gestionare a terenurilor Suprafața de teren agricol gestionată prin practici de management durabil 	353 ha	78.000 - 235.000 lei per fermier	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Proiectul Agricultura Competitivă (MAC-P). Programele Agenției pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii (ADMA): Proiectul privind Asigurarea Fermierilor cu Fertilizanți; Proiectul privind vânzarea-cumpărarea în rate a echipamentelor pentru producerea energiei regenerabile; Proiectul privind transformarea digitală în agricultură; Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME) <p>Proiecte ale Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală LEADER: Ecosistem LEADER din Republica Moldova mai sustenabil; Asociațiile GAL pentru reziliență și securitate</p>
3.3 Implementarea măsurilor de management durabil al resurselor de sol	<ul style="list-style-type: none"> Numărul de hectare unde s-au aplicat măsuri anti-eroziune, ha 	353 ha	97.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> Bugetul de stat, fonduri externe. Programul de granturi post-investiționale pentru Managementul Durabil al Terenurilor (MDT) <p>Proiectul Băncii Mondiale „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)</p>

3.4 Practicarea asolamentului și rotației culturilor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea producțiilor agricole; ▪ Conservarea biodiversității ▪ Reducerea presiunii bolilor, buruienilor și dăunătorilor 	282 ha	15.000-40.000 lei/ha/an	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe. ▪ AIPA: Programul de granturi pentru îmbunătățirea productivității terenurilor prin management durabil al terenurilor și subvenții ADMA: Programul de Asistență pentru Fermierii Neprivilegiați 2KR și PAC; Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME); Programul de Dezvoltare a Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM)
3.5 Executarea lucrărilor de afânare a solului pe verticală fără întoarcerea brazdei	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea conținutului de materie organică din sol; ▪ Sechestrarea carbonului; ▪ Intensificarea activității biologice a solului; ▪ Creșterea fertilității solului 	49 ha	1.350 - 2.600 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe. ▪ Subvenții pentru lucrări de îmbunătățiri funciare (AIPA) ▪ Proiectul Modernizarea Tehnicii și Echipamentului Agricol (MAME) ▪ Proiectul privind Asigurarea Fermierilor cu Fertilizanți Proiectul privind vânzarea – cumpărarea în rate a echipamentelor pentru producerea energiei regenerabile
3.6 Atenuarea fenomenului de tasare / compactare prin reducerea numărului de treceri și executarea lucrărilor la umiditatea optimă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea conținutului de materie organică din sol; ▪ Sechestrarea carbonului; ▪ Intensificarea activității biologice și fertilității solului 	1 ha	17.000 – 28.600 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe. ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor ▪ Subvenții pentru proiecte de prelucrare a solului (AIPA) Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.7 Terasarea terenurilor în pantă pentru reținerea apei pe versanți	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea umidității solului, a altor proprietăți fizico-chimice ale acestuia 	14 ha	20.000 - 30.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor ▪ Subvenții pentru îmbunătățiri funciare Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.8 Înființarea culturilor anuale de acoperire (culturi verzi)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reducerea degradării sub impact al condițiilor climatice; ▪ Creșterea cantității de materie organică acumulată în sol 	282 ha	3.250 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Programul de granturi pentru managementul durabil al terenurilor (AIPA) Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.9 Implementarea semănatului dublu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reducerea volumului de apă curgătoare 	7 ha	24.000 – 43.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Programul de granturi pentru

	pe suprafața terenului			managementul durabil al terenurilor (AIPA) Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P)
3.10 Extinderea sistemului de agricultură conservativă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Perturbarea minimă a solului 	35 ha	3.600 - 6.700 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul de granturi privind îmbunătățirea productivității terenurilor printr-un management durabil al terenurilor (MAC-P) ▪ Proiectul privind Asigurarea Fermierilor cu Fertilizanți Programul vânzări în rate 2KR în agricultura performantă irigată
3.11 Implementarea măsurilor privind managementul integrat al resurselor de apă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața de teren agricol irigat (ha). ▪ Procentajul populației cu acces la apă potabilă sigură și de calitate. 	35 ha	43.000 - 89.000 lei (pentru implementarea inițială + operare pe un an)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe, parteneriat public-privat ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Proiectul „Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P) Proiectul „Securitatea Aprovizionării cu Apă și Sanitație în Moldova” este finanțat de AID și ADA.
3.12 Alegerea unei tehnologii optime de irigare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reducerea pierderilor de apă; ▪ Creșterea randamentului de utilizare a apei de irigat ▪ Suprafața de teren irigată (ha) 	35 ha	pentru irigare prin picurare (p/u primul an): 9.500 – 18.000 lei/ha pentru irigare prin aspersiune (p/u primul an): 7.500 – 15.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe, parteneriat public-privat ▪ Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) ▪ Granturi oferite de UCIP IFAD ▪ Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA) Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)”
3.13 Măsurile de atenuare a eroziunii hidrice	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reducerea pierderilor de sol prin eroziune de suprafață 	35 ha	23.000 - 44.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Proiectului Agricultura Competitivă (MAC-P) ▪ Subvenții pentru proiectele investiționale de îmbunătățire a calității solurilor Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale” (TRTP)
3.14 Măsurile de atenuare pentru îmbunătățirea a conectivității laterale și a capacității de retenție a apei în zona inundabilă	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prevenirea inundațiilor prin preluarea undelor de viitura în luncile refăcute; ▪ Creșterea biodiversității; îmbunătățirea microclimatului 	35 ha	2.050.000 – 4.100.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) Programului „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale” (TRTP)
3.15 Construcția unor acumulări de compensare	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creșterea volumului de apă ce poate fi utilizat pentru combaterea 	21 ha	28.000 - 45.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) ▪ Programul Dezvoltării Sistemului de

	deșertificării			Irigare la Scară Mică (PDSISM) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Granturi oferite de UCIP IFAD Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)”
3.16 Crearea de noi zone umede	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Îmbunătățirea microclimatului; ▪ Biodiversitatea ▪ Protecția împotriva inundațiilor 	21 ha	60.000 – 130.000 lei/ha anual	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)”
3.17 Crearea de zone tampon în lungul râurilor/cana lelor	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reținerea particulelor de sol,; ▪ Evitarea eutrofizării, ▪ Producere de biomasa 	1 ha	55.000 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) ▪ Proiectul „Îmbunătățirea Capacităților pentru Transformarea Zonei Rurale (TRTP)” ▪ Proiectul „Deșeuri Solide în Republica Moldova” ▪ Proiectul UNEP/GEF: Cadrul global pentru biodiversitate Proiectul UNEP/GEF: Cadrul de implementare a biosecurității pentru managementul resurselor biologice în Moldova
3.18 Reabilitarea sistemelor de irigare existente și introducerea unor noi sisteme irigaționale	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Suprafața totală irigată anual 	21 ha	pentru sistem de irigație prin picurare: 33.000 lei/ha pentru sistem de irigație prin aspersie: 51.500 lei/ha	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bugetul de stat, fonduri externe ▪ Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) ▪ Reabilitarea infrastructurii hidrotehnice pentru atenuarea vulnerabilității la fenomenele extreme determinate de schimbările climatice în Republica Moldova (PNUD) ▪ Programul Dezvoltării Sistemului de Irigare la Scară Mică (PDSISM) Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA)

5. COMUNICARE ȘI SENSIBILIZARE

5.1. Obiectivele strategiei de comunicare

Strategia de comunicare are drept scop sprijinirea implementării eficiente a Planurilor Locale de Acțiuni (PLA), asigurarea transparenței procesului decizional și consolidarea implicării comunității în atingerea obiectivelor de neutralitate a degradării solurilor. Comunicarea eficientă este esențială pentru transformarea unui document strategic într-un proces viu, participativ și adaptabil, în care toți actorii – autorități publice locale, cetățeni, ONG-uri și parteneri – au un rol clar definit.

Obiectivele principale ale strategiei sunt:

- Creșterea gradului de informare a populației asupra conținutului și importanței PLA;
- Promovarea beneficiilor ecologice, economice și sociale ale măsurilor propuse în plan;
- Stimularea implicării active a cetățenilor, consilierilor locali, agenților economici și instituțiilor;
- Susținerea procesului de aprobare, finanțare și implementare printr-o imagine publică clară, coerentă și pozitivă;
- Prevenirea dezinformării și asigurarea unei înțelegeri corecte a obiectivelor și măsurilor incluse în plan.

5.2. Mesaje-cheie

Pentru a asigura coerența comunicării și ancorarea acesteia în realitățile locale, au fost formulate mesaje-cheie care reflectă valorile, prioritățile și viziunea Planului Local de Acțiuni (PLA). Acestea au rolul de a mobiliza comunitatea, de a consolida parteneriatele și de a oferi direcții clare pentru un discurs public orientat spre acțiune.

„Așa cum spune și un gospodar înțelept: Nu poți păstra ogoarele pline de râpi și alunecări – trebuie să acționezi pentru a le îmbunătăți ” - evidențiază nevoia urgentă de intervenție asupra terenurilor degradate și importanța acțiunii directe pentru conservarea productivității agricole.

„Trebuie să colectăm apa de ploaie – fiecare strop contează în fața secetei” - accentuează importanța valorificării resurselor naturale, în special în contextul precipitațiilor neregulate și a presiunii asupra surselor de apă.

„Apa va fi – dar nu cum vrem: ploi abundente, neregulate, cu efecte imprevizibile” - transmite riscul asociat schimbărilor climatice și subliniază necesitatea unor măsuri de adaptare, precum vegetație de protecție, irigații eficiente și gestionarea apelor pluviale.

„Planul Local de Acțiuni – un instrument real pentru dezvoltare durabilă” - subliniază caracterul aplicabil, concret și strategic al documentului;

„Împădurim, protejăm, dezvoltăm – împreună!” - încurajează participarea cetățenilor și actorilor locali în implementarea măsurilor de mediu;

„Agricultură modernă, mediu protejat” - pune accent pe echilibrul dintre productivitate și sustenabilitate;

„Comunitate unită, viitor prosper” - transmite ideea de solidaritate locală și implicare comună în dezvoltare;

„Comuna noastră devine mai verde, mai sigură și mai pregătită pentru viitor” - oferă o imagine pozitivă, orientată spre reziliență și adaptare climatică;

„Terenurile degradate trebuie să dispară din cadastru” - exprimă ferm angajamentul pentru reabilitarea terenurilor afectate de eroziune și pentru utilizarea eficientă a fiecărei suprafețe;

„Fiecare idee contează. Fiecare voce schimbă ceva.” - subliniază importanța dialogului deschis și a consultării permanente;

„Cu planul aprobat, atragem fonduri și construim viitorul comunei” - leagă direct strategia locală de oportunitățile de finanțare și dezvoltare concretă;

„Mai multă pădure, mai puțină secetă. Mai multă grijă, mai multă viață.” - transmite clar beneficiile ecologice ale împăduririi și conservării resurselor;

„Schimbările climatice nu sunt viitorul – sunt prezentul cu care trăim astăzi” - atrage atenția asupra urgenței intervenției și necesității unei acțiuni locale rapide și coordonate.

„Comunitatea recunoaște clar nevoile prioritare – apă și canalizare, servicii de sănătate și drumuri.” – subliniază importanța concentrării resurselor pe infrastructura de bază, pentru îmbunătățirea calității vieții și prevenirea degradării continue a condițiilor de trai.

„Agricultura este afectată de lipsa irigațiilor și condiții climatice extreme – necesită sprijin tehnic și financiar.” – atrage atenția asupra vulnerabilității sectorului agricol și a urgenței implementării unor soluții de adaptare, pentru menținerea producției și securității alimentare.

„Problemele de mediu sunt urgente – gestionarea deșeurilor și reîmpădurirea sunt susținute de majoritatea.” – transmite necesitatea unor acțiuni imediate și coordonate pentru protejarea resurselor naturale și reducerea impactului asupra sănătății comunității.

„Turismul poate aduce beneficii economice – două treimi dintre cetățeni cred în acest potențial.” – evidențiază oportunitatea dezvoltării unor proiecte turistice care valorifică resursele culturale și naturale, generând venituri și locuri de muncă.

„Comunitatea este pregătită să se implice – peste 3/4 dintre locuitori vor să participe activ la consultări și proiecte.” – subliniază potențialul ridicat de mobilizare civică și importanța menținerii unui dialog constant cu cetățenii pentru succesul proiectelor.

„Deschidere majoră spre energie verde – peste 90% ar accesa programe pentru surse regenerabile.” – accentuează oportunitatea implementării de proiecte sustenabile pe energie regenerabilă, cu impact pe termen lung asupra costurilor și mediului.

5.3. Public-țintă

Strategia de comunicare se adresează unor categorii diverse de public, fiecare cu rol specific în procesul de elaborare, aprobare și implementare:

Autoritățile publice locale – primari, consilieri, funcționari publici: vizați în mod direct pentru asumarea și promovarea planului;

Cetățenii – locuitori ai comunei, în special tinerii și gospodarii interesați de conservarea terenurilor și a apei;

Fermierii și agenții economici – ca beneficiari direcți ai măsurilor privind irigarea, solul și reîmpădurirea;

ONG-uri și lideri comunitari – parteneri în implementarea activităților voluntare, de educație și conștientizare;

Instituții de învățământ și cadre didactice – esențiale pentru transmiterea valorilor legate de protecția mediului către generațiile tinere;

Finanțatori și donatori potențiali – cărora li se comunică caracterul strategic, realist și participativ al planului.

5.4. Canale de comunicare

Pentru a ajunge eficient la toate categoriile de public-țintă și a asigura implicarea comunității, au fost folosite canale de comunicare adaptate specificului local, punând accent pe accesibilitate, transparență și dialog direct:

- **Comunicare telefonică** – pentru contact rapid și eficient cu reprezentanții autorităților locale și alți actori relevanți;
- **E-mail și corespondență electronică** – pentru transmiterea documentelor, invitațiilor și agendelor;
- **Participare la ședințe de lucru și consultări publice** – esențiale în ambele runde de consultări:
 - **Prima rundă (martie-aprilie 2025)** – axată pe prezentarea obiectivelor PLA, identificarea problemelor prioritare și colectarea propunerilor. Reprezentanții echipei de elaborare a PLA au elaborat și aplicat un chestionar adresat comunității, pe baza căruia au fost obținute date relevante în cadrul zonei de studiu: distribuția respondenților (64% administrație publică, restul fermieri, antreprenori etc.), vechimea în comunitate (peste 80% locuiesc de mai mult de 10 ani), principalele probleme identificate (lipsa locurilor de muncă și drumurile proaste – 58,2% fiecare; apă/canalizare – 46,2%), priorități investiționale (apă/canalizare – 39,1%, sănătate – 36,8%, drumuri – 18,4%), dificultăți în agricultură (lipsa irigației, secetă, costuri ridicate), probleme de mediu (deșeuri necorespunzătoare – 66,7%, eroziune sol – 44%, poluare apă – 44%) și priorități (reîmpădurire – 76%). Totodată, s-au înregistrat opinii privind turismul (64,4% cred în potențial), implicarea comunitară (76,7% doresc să se implice mai mult) și deschiderea față de energia regenerabilă (91,5%). Discuțiile au avut loc direct în sala de ședințe a primăriei, cu participarea primarului, inginerului cadastral și a unui specialist în agricultură.
 - **A doua rundă (iulie-septembrie 2025)** – dedicată prezentării variantei în lucru a PLA. Autoritățile locale au fost rugate să analizeze documentul împreună cu specialiști, consilieri și reprezentanți agricoli pentru a formula observații. Aceași echipă, completată de un consilier local implicat activ, a evaluat fezabilitatea tehnică și economică a măsurilor.

- **Rețea informală de actori locali** – primari, ingineri cadastrali, consilieri, membri ai echipei de proiect, implicați în diseminarea informațiilor și mobilizarea comunității;
- **Transparență prin documente de lucru** – procese-verbale, planuri de acțiuni și materiale distribuite atât tipărit, cât și electronic, pentru analiză și feedback;
- **Consultări publice periodice** – întâlniri lunare sau trimestriale;
- **Platforme online și grupuri de social media** – pentru feedback rapid și actualizări privind proiectele în derulare;
- **Evenimente tematice** – festivaluri, târguri agricole, zile ecologice, care combină informarea cu implicarea comunității;
- **Parteneriate cu școli și ONG-uri locale** – pentru campanii de conștientizare privind mediul, turismul și agricultura sustenabilă.

În cadrul întâlnirilor și vizitelor de teren, s-au realizat fotografiile documentative atât din teren, cât și de la ședințe, pentru a ilustra starea actuală a zonelor vizate și implicarea participanților. Procesele-verbale au consemnat propunerile și concluziile, iar PLA în format MS Word a fost transmis primăriei pentru utilizare locală. Totodată, au fost colectate și distribuite datele de contact ale persoanelor responsabile cu finanțarea proiectelor de împădurire a proprietății private, sprijinind astfel accesul comunității la oportunități concrete de implementare.

Comunicarea a fost ușoară, fluidă și eficientă, susținută de receptivitatea autorităților locale, care s-au implicat activ de la confirmarea logistică a întâlnirilor până la participarea constantă la consultări. Atmosfera deschisă și constructivă, completată de exemple concrete din teren – zone cu risc de alunecare, sectoare cu eroziune avansată, pajiști degradate – a contribuit la fundamentarea participativă a Planului Local de Acțiuni.

5.5. Activități propuse

Pentru a asigura dezvoltarea durabilă a comunei și protejarea resurselor naturale, este esențială implicarea activă a tuturor – administrație, fermieri, tineri, elevi și comunitatea locală. Activitățile propuse urmăresc nu doar îmbunătățirea practicilor agricole și protecția mediului, ci și crearea unor oportunități economice, sociale și educaționale, care să consolideze spiritul de cooperare și identitatea locală.

Campanii de informare

Organizarea de campanii interactive și vizuale despre:

- rotația culturilor și beneficiile acesteia pentru sănătatea solului;
- protecția solului și a apei prin metode ecologice și tradiționale adaptate contextului local;
- gestionarea responsabilă a deșeurilor, inclusiv colectarea selectivă și reciclarea;
- conservarea biodiversității prin protejarea speciilor locale și menținerea echilibrului ecosistemelor.

Aceste campanii pot include panouri informative, proiecții de scurtmetraje documentare, concursuri tematice și caravane educaționale în satele comunei.

Ateliere și cursuri

- **Pentru fermieri:** sesiuni practice despre tehnologii agricole moderne, utilizarea eficientă a resurselor, marketing rural, accesarea de fonduri europene și naționale.
- **Pentru tineri:** instruire în antreprenoriat, dezvoltarea turismului local, organizarea de trasee ecoturistice, promovarea produselor tradiționale prin rețele sociale și platforme de vânzare online.

- **Pentru administrație:** cursuri de management de proiect, strategii de atragere a resurselor externe, formarea de parteneriate cu alte localități și organizații.

Crearea ONG-urilor locale

Suținerea formării de organizații neguvernamentale cu misiune clară de protecție a mediului și dezvoltare comunitară. ONG-urile pot deveni motorul acțiunilor de voluntariat, pot coordona proiecte educaționale și pot facilita accesul la finanțări nerambursabile.

Implicarea elevilor și localnicilor

Organizarea de acțiuni concrete și atractive, precum:

- plantarea de copaci, arbuști și flori pentru reînverzirea spațiilor publice;
- campanii de curățare a malurilor râurilor, pădurilor și zonelor verzi;
- stoparea eroziunii solului și a formării ravenelor prin construcția de gardulețe din nuiele, terasări și lucrări simple de stabilizare a versanților;
- crearea de „patrule verzi” formate din tineri voluntari care să monitorizeze și să raporteze problemele de mediu.

Grup de lucru local

Înființarea unui grup mixt format din reprezentanți ai primăriei, fermierilor, ONG-urilor, tinerilor și școlilor, care să supervizeze implementarea proiectelor, să identifice nevoile urgente și să caute surse de finanțare. Grupul ar putea funcționa ca un „Consiliu Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă” al comunei.

Târguri și expoziții

Organizarea periodică de evenimente tematice pentru promovarea:

- produselor locale (miere, brânzeturi, fructe, legume, conserve tradiționale);
- meșteșugurilor (țesături, obiecte din lemn, ceramică);
- oportunităților turistice (trasee de drumeție, zone naturale, gospodării agroturistice).

Aceste târguri pot include degustări, demonstrații meșteșugărești, expoziții foto și standuri interactive, atrăgând atât localnicii, cât și vizitatori din alte zone.

Perspective suplimentare

- Crearea unui **calendar anual al activităților comunitare** (Ziua Mediului, Săptămâna Verde, Ziua Recoltei).
- Organizarea de **competiții ecologice** între sate (cine colectează cele mai multe deșeuri reciclabile, cine plantează cei mai mulți copaci).
- Lansarea unui **program de „Ambasadori ai Mediului”** în rândul tinerilor, care să reprezinte comuna la evenimente județene sau naționale.
- Realizarea unui **colț verde în fiecare școală** – mini-grădini unde elevii învață despre plante și îngrijirea lor.

6. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

1. **Comuna Trifești dispune de resurse agricole și peisagistice care pot susține o dezvoltare durabilă**, dacă se adoptă strategii și politici coerente.
2. **Scenariile de dezvoltare** (agricultură intensivă, ecologică-turistică sau mixtă) pot fi combinate, în funcție de potențialul efectiv și de dorințele comunității, pentru a maximiza beneficiile economice și a proteja resursele naturale.
3. **Modernizarea infrastructurii de bază** (drumuri, rețele de apă, canalizare, gestionarea deșeurilor) constituie o prioritate, facilitând atât dezvoltarea economică, cât și îmbunătățirea calității vieții.
4. **Adaptarea practicilor agricole și protejarea mediului** – prin rotația culturilor, reîmpădurire, utilizarea durabilă a apei și evitarea poluării solului – sunt fundamentale pentru menținerea pe termen lung a fertilității și productivității.
5. **Accesul la fonduri externe și la parteneriate** (public-private, cu ONG-uri sau alte instituții) este esențial pentru a demara proiecte de anvergură și a susține inițiative de dezvoltare.
6. **Implicarea cetățenilor în luarea deciziilor** – prin consultări și transparență în administrarea publică – asigură legitimitatea măsurilor propuse și favorizează cooperarea la nivel local.

Prin implementarea consecventă și monitorizarea atentă a măsurilor prezentate, comuna Trifești poate să-și valorifice potențialul natural și cultural, devenind un model de dezvoltare durabilă în raionul Rezina.

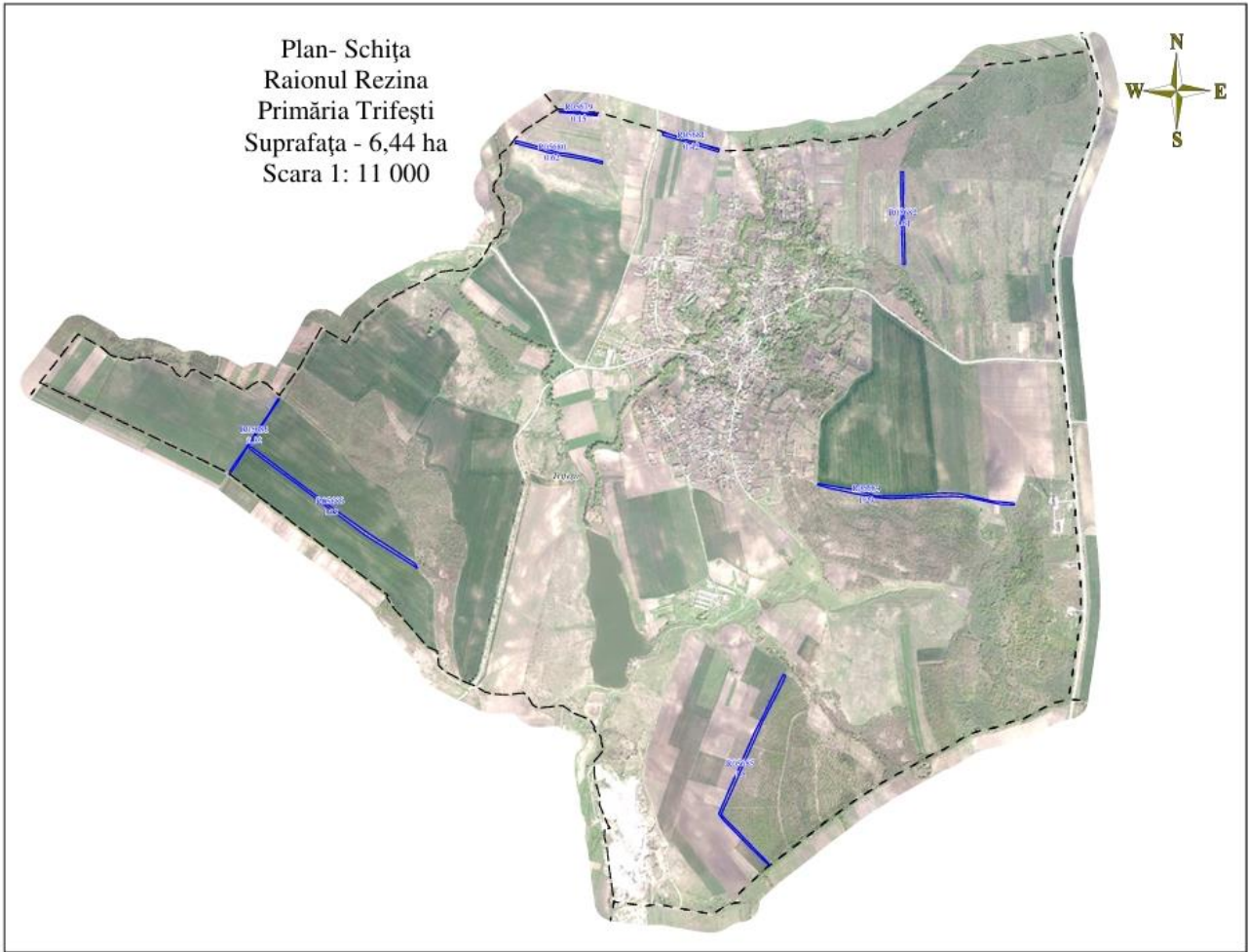
BIBLIOGRAFIE

- Documente și rapoarte oficiale ale autorităților locale și raionale
- Studii și analize statistice ale Biroului Național de Statistică (BNS)
- Reglementări naționale privind dezvoltarea rurală și protecția mediului
- Exemple de bune practici în agricultură ecologică și turism rural

ANEXE

1. **Material cartografic** – Hărți ale comunei Trifești: limite teritoriale, categorii de utilizare a terenurilor, rețeaua de drumuri etc.
2. **Tabele cu indicatori statistici** – Evoluția demografică, structura veniturilor, producția agricolă.
3. **Cadru legislativ și reglementări** – Lista actelor normative relevante în domeniul dezvoltării rurale și protecției mediului.
4. **Proiecte și inițiative locale** – Modele de bune practici în agricultură, turism și gestionarea durabilă a resurselor.
5. **Chestionare și interviuri** – Rezultatele consultărilor cu cetățenii privind nevoile, provocările și potențialul de dezvoltare a comunei.

Anexa 1. Material cartografic: Planul – schiță a PFP-urilor din perimetrul primăriei Trifești

Anexa 2. Tabele cu indicatori statistici: Monitorizarea stării PFP-urilor, soluții tehnice propuse

Cod PFP	Suprafața vectorizată, ha	Lățime, m	Nr rînduri	Vîrsta, ani	Compoziția	SP	Gradul de uscare	Stare funcțională	Lucrări de reabilitare propuse
R05679	0,15	8	2	30	9NU1VI	NU	-	funcțională	lucrări de igienizare
R05680	0,62	10	-	20	Coacăz Lemn Cînesc		-	funcțională	îngrijirea subarboretului reconstrucția (ST, PA)
R05681	0,42	8	2	50	10NU	NU	-	funcțională	t. de igienă
R05682	0,61	8	2	30	8NU2CI	NU	U1	medie	îngrijirea subarboretului t. de igienă
R05683	1,53	8	2	40	6Ci4PA	CI	U1	funcțională	lucrări de igienizare
R05684	1,29	2	1	20	8NU2SC	NU	U1	medie	reconstrucția (ST, PA)
R05685	1,5		2	40	6PA4ST	PA	U1	medie	t. de igienă
R05686	0,32	4	1	40	10NU	NU	-	funcțională	lucrări de igienizare
TOTAL	6,44								

Calculare prognozabile pentru suprafața de intervenție

Cod PFP	Suprafața vectorizată, ha	Compoziția	Lucrări de reabilitare propuse	Suprafața de intervenție, ha	Nr. hărții tehnologice	Cheltuieli conform HT, pentru 1 unitate	Calculare prognozabile pentru suprafața de intervenție, (reconstrucția integrală cu plantări și completări - termen de creștere 4 ani)
R05679	0,15	9NU1VI	lucrări de igienizare	0,15	35	2143,18	321,48
R05680	0,62	Coacăz Lemn Cînesc	îngrijirea subarboretului	0,62	33	1064,93	660,26
			reconstrucția (ST, PA)	0,62	8	84791,77	52570,90
R05681	0,42	10NU	t. de igienă	0,42	13	2073,32	870,79
R05682	0,61	8NU2CI	îngrijirea subarboretului	0,61	33	1064,93	649,61
			t. de igienă	0,61	13	2073,32	1264,73
R05683	1,53	6Ci4PA	lucrări de igienizare	1,53	35	2143,18	3279,06
R05684	1,29	8NU2SC	reconstrucția (ST, PA)	1,29	8	84791,77	109381,38
R05685	1,5	6PA4ST	t. de igienă	1,5	13	2073,32	3109,98
R05686	0,32	10NU	lucrări de igienizare	0,32	35	2143,18	685,82
TOTAL	6,44			7,67			172794,00